

Polyfarmacie bij ouderen

Initiërende partij(en): NHG, NVKG, FMS

De Multidisciplinaire Richtlijn Polyfarmacie bij ouderen is ontwikkeld op initiatief van het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG), de Nederlandse Vereniging voor Klinische Geriatrie (NVKG) en de Federatie Medisch Specialististen (FMS).

Methodiek van medicatiebeoordeling (MBO) (2019)

In 2017 hebben het NHG, de KNMP en de NVKG de actualiteit van de multidisciplinaire richtlijn (MDR) Polyfarmacie bij ouderen (2012), beoordeeld. Op basis van praktijkervaringen en wetenschappelijke evaluaties is geconstateerd dat aanpassing en doorontwikkeling van de methodiek van medicatiebeoordeling (MBO) nodig is om deze optimaal toe te kunnen passen in de praktijk. De [Module medicatiebeoordeling \(september 2019\) \[https://richtlijnen.nhg.org/download/1352\]](https://richtlijnen.nhg.org/download/1352) vervangt de methodiek van MBO binnen de MDR Polyfarmacie bij ouderen (2012).

Module Minderen en stoppen van medicatie (2020)

De algemene module [Minderen en stoppen van medicatie \(2020\) \[https://richtlijnen.nhg.org/download/1364\]](https://richtlijnen.nhg.org/download/1364) met het stroomschema [\[https://richtlijnen.nhg.org/download/1366\]](https://richtlijnen.nhg.org/download/1366) biedt handvatten aan voorschrijvers, apothekers en patiënten om het minderen en stoppen van geneesmiddelen bij oudere patiënten (≥ 70 jaar) in de dagelijkse praktijk vorm te geven. Het primaire doel van minderen en stoppen van medicatie is het optimaliseren van de medicamenteuze behandeling en daarmee het verbeteren van de kwaliteit van leven en gezondheidswelzijn van de individuele patiënt. Aandoeningsgerichte richtlijnen beschrijven vaak wel het starten van chronische medicatie, maar meestal niet het proces van staken bij ouder wordende patiënten. Net als het voorschrijven van medicatie dient het minderen of stoppen van medicatie onderdeel te zijn van de dagelijkse medische praktijk.

Bijlage Kennisdocumenten

Om het daadwerkelijk stoppen en minderen van regelmatig aan ouderen voorgeschreven geneesmiddelgroepen handen en voeten te geven, zijn tien kennisdocumenten ontwikkeld. Hierin staan overwegingen beschreven om wel of juist niet te stoppen, welk bewijs er bekend is over het stoppen of minderen van deze geneesmiddelgroep bij ouderen en een stop- of afbouwstrategie. Deze kennisdocumenten zullen achtereenvolgens worden opgenomen bij de reguliere herzieningen van de bijbehorende NHG-Standaarden.

Bijlage STOP-START-NL

De STOP-START criteria zijn bewezen effectieve screeningslijsten om potentieel ongeschikte geneesmiddelen bij ouderen op te sporen. Vanuit de MDR Polyfarmacie bij ouderen wordt verwezen naar deze criteria als instrument om te gebruiken bij medicatiebeoordeling om schade door geneesmiddelen bij ouderen te voorkomen.

Het NHG, de NVKG, het expertisecentrum pharmacotherapie bij ouderen (Ephor) en de KNMP hebben de set met criteria uit 2015 herzien en aangepast aan de huidige Nederlandse richtlijnen. Omdat deze Nederlandse criteria afwijken van de internationale (STOPP-START) set criteria doordat ze vertaald zijn naar de Nederlandse praktijk is ervoor gekozen om voortaan de naam 'STOP-START-NL' te hanteren. De meeste wijzigingen ten opzichte van de vorige versie zijn naar aanleiding van de MDR CVRM (2019).

De criteria beschrijven potentieel ongewenste geneesmiddel(groep)en bij ouderen (STOP-NL) en situaties waarbij de start van medicatie overwogen kan worden (START-NL). De keuze om daadwerkelijk te stoppen of starten blijft altijd maatwerk waarbij de

patiënt centraal staat. De voorschrijver maakt samen met de patiënt de afweging of stoppen dan wel starten gewenst is.

Thuisarts

Aan de hand van de herziene module medicatiebeoordeling is ook informatie op [Thuisarts.nl](https://thuisarts.nl) [<https://thuisarts.nl>] herzien onder 'medicijngebruik bij ouderen'. Daarnaast is er nieuwe informatie op thuisarts toegevoegd die gebaseerd is op de kennisdocumenten over minderen en stoppen van veel gebruikte geneesmiddelgroepen bij ouderen.

Thuisarts biedt de volgende informatie aan:

- [Medicijngebruik bij ouderen](https://www.thuisarts.nl/medicijngebruik-bij-ouderen) [<https://www.thuisarts.nl/medicijngebruik-bij-ouderen>]
- [Ik wil misschien stoppen met medicijnen die de bloeddruk verlagen](https://www.thuisarts.nl/hoge-bloeddruk/ik-wil-misschien-stoppen-met-medicijnen-die-bloeddruk-verlagen) [<https://www.thuisarts.nl/hoge-bloeddruk/ik-wil-misschien-stoppen-met-medicijnen-die-bloeddruk-verlagen>]
- [Ik wil misschien stoppen met cholesterol-medicijnen \(statines\)](https://www.thuisarts.nl/cholesterol/ik-wil-misschien-stoppen-met-cholesterol-medicijnen-statines) [<https://www.thuisarts.nl/cholesterol/ik-wil-misschien-stoppen-met-cholesterol-medicijnen-statines>]
- [Ik ben oudere en wil misschien stoppen met bloedverdunners](https://www.thuisarts.nl/medicijngebruik-bij-ouderen/ik-ben-oudere-en-wil-misschien-stoppen-met-bloedverdunners) [<https://www.thuisarts.nl/medicijngebruik-bij-ouderen/ik-ben-oudere-en-wil-misschien-stoppen-met-bloedverdunners>]
- [Ik wil misschien stoppen met medicijnen tegen botontkalking](https://www.thuisarts.nl/botbreuken-en-botontkalking/ik-wil-misschien-stoppen-met-medicijnen-tegen-botontkalking) [<https://www.thuisarts.nl/botbreuken-en-botontkalking/ik-wil-misschien-stoppen-met-medicijnen-tegen-botontkalking>]
- [Ik ben een oudere en wil misschien stoppen met medicijnen tegen diabetes type 2](https://www.thuisarts.nl/diabetes-mellitus-type-2/ik-ben-oudere-en-wil-misschien-stoppen-met-medicijnen-tegen-diabetes-type) [<https://www.thuisarts.nl/diabetes-mellitus-type-2/ik-ben-oudere-en-wil-misschien-stoppen-met-medicijnen-tegen-diabetes-type>]
- [Ik wil misschien stoppen met maagzuurremmers](https://www.thuisarts.nl/maagklachten/ik-wil-stoppen-met-maagmedicijnen) [<https://www.thuisarts.nl/maagklachten/ik-wil-stoppen-met-maagmedicijnen>]
- [Ik wil misschien stoppen met medicijnen tegen plasklachten](https://www.thuisarts.nl/plasklachten-bij-mannen/ik-wil-misschien-stoppen-met-medicijnen-tegen-plasklachten) [<https://www.thuisarts.nl/plasklachten-bij-mannen/ik-wil-misschien-stoppen-met-medicijnen-tegen-plasklachten>]

Aanverwante NHG-producten

[PIN Polyfarmacie bij ouderen](https://elearning.nhg.org/my/) [<https://elearning.nhg.org/my/>]

Kennislacunes

Bij deze multidisciplinaire richtlijn zijn de volgende kennislacunes opgenomen:

- [Patiëntkenmerken medicatiebeoordeling](https://richtlijnen.nhg.org/lacunes/patientkenmerken-medicatiebeoordeling) [<https://richtlijnen.nhg.org/lacunes/patientkenmerken-medicatiebeoordeling>]
- [Kosteneffectiviteitsanalyse medicatiebeoordeling](https://richtlijnen.nhg.org/lacunes/kosteneffectiviteitsanalyse-medicatiebeoordeling) [<https://richtlijnen.nhg.org/lacunes/kosteneffectiviteitsanalyse-medicatiebeoordeling>]
- [Methoden medicatiebeoordeling](https://richtlijnen.nhg.org/lacunes/methoden-medicatiebeoordeling) [<https://richtlijnen.nhg.org/lacunes/methoden-medicatiebeoordeling>]
- [Therapietrouw](https://richtlijnen.nhg.org/lacunes/therapietrouw) [<https://richtlijnen.nhg.org/lacunes/therapietrouw>]
- [START- en STOPP-criteria bij ouderen](https://richtlijnen.nhg.org/lacunes/start-en-stop-criteria-bij-ouderen) [<https://richtlijnen.nhg.org/lacunes/start-en-stop-criteria-bij-ouderen>]

Documenten

[Module Medicatiebeoordeling \(2019\)](/download/1352/module-medicatiebeoordeling-2019) [</download/1352/module-medicatiebeoordeling-2019>]

[Stappenplan](/download/1354/stappenplan) [</download/1354/stappenplan>]

[Uitwerking Stappenplan \(STRIP\)](/download/1356/uitwerking-stappenplan-strip) [</download/1356/uitwerking-stappenplan-strip>]

[Budget Impact Analyse module MBO](/download/1358/budget-impact-analyse-module-mbo) [</download/1358/budget-impact-analyse-module-mbo>]

[Indicatoren bij module Medicatiebeoordeling](/download/1392/indicatoren-bij-module-medicatiebeoordeling) [</download/1392/indicatoren-bij-module-medicatiebeoordeling>]

[Samenvatting opbrengst knelpuntinventarisatie module MBO](/download/1360/samenvatting-opbrengst-knelpuntinventarisatie-module-mbo) [</download/1360/samenvatting-opbrengst-knelpuntinventarisatie-module-mbo>]

[Verslag invitational conference module MBO \[/download/1362/verslag-invitational-conference-module-mbo\]](#)
[Module Minderen en stoppen van medicatie \(2020\) \[/download/1364/module-minderen-en-stoppen-van-medicatie-2020\]](#)
[Cyclus stoppen en minderen van medicatie \[/download/1366/cyclus-stoppen-en-minderen-van-medicatie\]](#)
[STOP- en START-NL criteria bij ouderen \[/download/1368/stop--en-start-nl-criteria-bij-ouderen\]](#)
[Kennisdokument Alfablokkers en 5-alfareductaseremmers \[/download/1370/kennisdokument-alfablokkers-en-5-alfareductaseremmers\]](#)
[Kennisdokument Anticoagulantia \[/download/1372/kennisdokument-anticoagulantia\]](#)
[Kennisdokument Bisfosfonaten \[/download/1374/kennisdokument-bisfosfonaten\]](#)
[Kennisdokument Bloeddrukverlagende middelen \[/download/1376/kennisdokument-bloeddrukverlagende-middelen\]](#)
[Kennisdokument Bloedglucoseverlagende middelen \[/download/1378/kennisdokument-bloedglucoseverlagende-middelen\]](#)
[Kennisdokument Calcium en vitamine D \[/download/1380/kennisdokument-calcium-en-vitamine-d\]](#)
[Kennisdokument Protonpompremmers \[/download/1382/kennisdokument-protonpompremmers\]](#)
[Kennisdokument Statines \[/download/1384/kennisdokument-statines\]](#)
[Kennisdokument Trombocyteaggregatieremmers \[/download/1386/kennisdokument-trombocyteaggregatieremmers\]](#)
[Kennisdokument Urologische spasmolytica \[/download/1388/kennisdokument-urologische-spasmolytica\]](#)
[MDR Polyfarmacie bij ouderen \(2012\) \[/download/1390/mdr-polyfarmacie-bij-ouderen-2012\]](#)
[Implementatie MDR Polyfarmacie - Ouderenzorg \[/download/1598/implementatie-mdr-polyfarmacie---ouderenzorg\]](#)
[Rapport Implementatie- en evaluatie project Polyfarmacie bij ouderen \[/download/1394/rapport-implementatie--en-evaluatie-project-polyfarmacie-bij-ouderen\]](#)
[NHG-Registratieadvies voor het medisch dossier \(Kwetsbare\) ouderen en polyfarmacie \[/download/1670/nhg-registratieadvies-voor-het-medisch-dossier-kwetsbare-ouderen-en-polyfarmacie\]](#)